

SOCIAL POLICY IN SLOVENIA - BETWEEN TRADITION AND INOVATION

Ivan Svetlik (ed.), Aldershot: Aveareby 1992.

Britanska izdavačka kuća Aveareby od 1990. godine objavljuje seriju knjiga pod zajedničkim naslovom *Studies in the social welfare of Eastern Europe and the Soviet Union*. U prve dvije knjige sadržani su i analizirani podaci o više zemalja (Deacon i Szalai, ed, *Social policy in the new Eastern Europe*, 1990, te Deacon, ed, *Social policy, social justice and citizenship in Eastern Europe*, 1992), dok je treća posvećena samo jednoj zemlji - Sloveniji. Urednik serije, Bob Deacon, direktor International social policy research unit, Leeds Polytechnic, objašnjava takav izbor napomenom da je Slovenija "kao jedna od prvih zemalja rođenih u buđenju nakon kolapsa starog poretka", posebno zanimljiva stoga što je "dijelila zajedničku povijest s jugoslavenskom verzijom 'socijalizma' koji je 'eksperimentirao s tržišnim mehanizmima i oblicima decentraliziranog samoupravljanja' pa se 'može, dakle, reći da su post-jugoslavenske države bolje pripremljene za budući razvoj socijalnih politika kakve odgovaraju kapitalizmu ... i vjerojatnije je da imaju aktivno civilno društvo pripravno da razvije ranije postojeće samoupravne inicijative".

Devetero autora ove knjige, članovi Centra za izučavanje blagostanja Instituta društvenih znanosti Sveučilišta u Ljubljani, u isto toliko poglavlja, pored informacija koje opisuju širi društveni kontekst "socijalne politike između tradicije i inovacije" pregledno prikazuju stanje i procese u politici rada i zapošljavanja, stanovanja, zdravstvene zaštite, brige za djecu te urbanog razvoja.

Sam urednik publikacije, Ivan Svetlik, u prvom poglavlju skicira "portret Slovenije - nove europske zemlje". Koliko je to moguće na 15-tak stranica, njegov članak sadrži sažeti pregled slovenske povijesti (bez euforičnih tonova koji bi nas mogli podsjetiti na neke druge poglede na vlastitu prošlost), najviše se zadržavajući na uglavnom faktografskom prikazu procesa od sredine 80-tih godina, kad se počela "pojavljivati Slovenija", a s nekoliko dobro izabranih podataka prikazuje i sliku ekonomskog i socijalnog stanja u Sloveniji, i to u

kraćoj ili dužoj vremenskoj perspektivi i u usporedbi s prosječnim stanjem u 12 zemalja Europske unije (zapravo, u vrijeme nastanka teksta, Europske zajednice).

Zinka Kolarič u drugom poglavlju ("Od socijalističke ka post-socijalističkoj socijalnoj politici") najprije prikazuje razvoj "od politokratske" preko "administrativne" do "lokalne, samoupravne" socijalne politike u bivšem sistemu, zatim rezultate tih varijanti socijalnih politika, da bi na kraju skicirala novu strukturu slovenskog sustava socijalne dobrobiti (social welfare system), u kome između mreže formalnih organizacija i neformalne socijalne mreže uočava četiri podvrste socijalnih servisa: nove poluformalne oblike servisa za pomoć u kući, privatnu ponudu usluga te nove i stare dobrovoljne organizacije. U bližju budućnost ne očekuje ozbiljnije potrese u sferi formalnih organizacija, nego njihovo postupno prožimanje s narastajućim novim oblicima pružanja socijalne pomoći i usluga.

Vojko Antonič u članku "Doživljaji (perceptions) pravde u slovenskoj populaciji" iznosi rezultate zanimljivog istraživanja koje - najkraće rečeno - pokazuje da u tranziciji nije samo slovenska socijalna politika, nego su u istom procesu i stavovi slovenske javnosti o nekim pitanjima kojima je "socijalna pravda" zajednički nazivnik. Tek usporedba stavova Slovenaca sa stavovima ispitanika iz zemalja tržišne ekonomije (ta je usporedba u članku samo najavljena) bacit će, zaključuje autor, pravo svjetlo na (subjektivne) potencijale za uspješnu tranziciju u Sloveniji.

Za priloge I. Svetlika ("Tržište rada i politika zapošljavanja u promjeni"), Srne Mandič ("Pretvorba stambene politike: njezina logika i očekivani učinci"), Katje Boh ("Reformske zadaće u sustavu brige za zdravlje"), Nevenke Černigoj-Sadar i Maje Vojnovič ("Promjene u politici dječje zaštite") te Barbare Verlič-Deckleva ("Urbani razvoj između države i tržišta") u jednom bi se smislu moglo reći da su napisani "prerano": zajedničko im je obilježje da s jedne strane sadrže kritičke prikaze ranijeg stanja, a s druge informacije o novim procesi-

ma. Međutim, budući da su u vrijeme pisanja tih priloga nova rješenja uglavnom bila tek u naznakama, autori su se morali ograničiti na prikaz (tada) postojećih dilema o konkretnim rješenjima za budućnost, na probleme s kojima će se njihovo uvođenje morati suočiti (primjerice Svetlik: "Nove društvene grupe još napreduju prema ekonomskoj i političkoj moći i još uvijek postoji nepovjerenje između nedovoljno profiliranih vlasnika kapitala i radničkih organizacija") te na upozorenje o postojanju rizika da novi sistem riješi neke stare, ali i proizvede neke nove probleme (npr. S. Mandić: "Stambeni je sektor suočen s mnogim rizicima i njegov bi neuspješan razvoj mogao bitno utjecati na stambene mogućnosti onih socijalnih grupa koje se tek moraju okučiti").

Posljednji u knjizi je prilog Veljka Rusa pod naslovom "Uvjeti i ograničenja za privatizaciju socijalnih službi", u kome autor, nakon analize procesa koji su započeli već u 80-tim

godinama, dolazi do zaključka da će glavni oblik strukturnih promjena u području socijalno-dobrobitnih (welfare) institucija tijekom 90-tih godina biti "kvaziprivatizacija", tj. takav oblik u kome će javni sektor ustupiti (koncesionirati) dio svojih poslova privatnim agencijama, zadržavajući nad njima stanovitu kontrolu.

Ukratko, pred nama je zanimljiva knjiga koja za zapadnoeuropskog čitatelja može u prvom redu biti informativna, a za čitatelja u Hrvatskoj i instruktivna. Valja poželjeti da se i u nas uskoro stvore uvjeti da se hrvatska znanost i struka socijalnog rada i socijalne politike na sličan način predstave europskoj javnosti. Kad se takva prilika pruži, ova će knjiga moći poslužiti i kao uzor koji je moguće nadmašiti.

Ivan Magdalenić